

Pordány Sarolta

Konferencia a fejlődés-orientált felnőttképzésről

(Budapest, 2006. november)

Második alkalommal rendezett felnőttképzési konferenciát a *Felnőttképzés Fejlesztéséért Egyesület* (FFE) és a *Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Szövetségi Irodája* (TIT) „A magyar tudomány ünnepe” rendezvénysorozat keretében. Ez utóbbi programsorozatot 1997-ben indította el a *Magyar Tudományos Akadémia* azzal a céllal, hogy a tudományos eredmények, és a hazai kutatók munkássága szélesebb körben is ismertté váljon.

Kezdetben „A magyar tudomány napja” elnevezést viselte, de 2003-ban, sikerességének köszönhetően országgyűlési határozat született kibővítéséről, és elnevezése is változott. Ekkor kapta „A magyar tudomány ünnepe” elnevezést. A mára már hagyományosnak mondható kezdeményezés, amely megvalósításában kezdettől együttműködnek a szaktárcák, a társadalmi intézmények, a tudományos szervezetek, az oktatási intézmények és az egyetemek, honlapot is működtet, ahol a keresőprogram segítségével bővebben is lehet tájékozódni a rendezvényekről (<http://www.tudomanyunep.hu>).

A „*Felnőttképzés, felnőttkori tanulás és fejlődés*” konferenciacímet is az MTA ajánlásaihoz igazították a szervezők, ugyanis az idei tudomány ünnepe rendezvények az „*Evolúció, fejlődés, revolúció*” hármasszöveg köré épültek. Ezzel a témamegjelöléssel az Akadémia a tudomány oldaláról is hozzá kívánt járulni az 1956-os forradalom ötvenedik évfordulójának ünnepléséhez, egyben felhívta a figyelmet az evolúció gondolatának tudományos fontosságára is.

A TIT és az FFE novemberi konferenciáját ebben az évben is támogatta a *Német Népfőiskolai Szövetség Nemzetközi Együttműködési Intézete* (IIZ/DVV). Ez a jelentős, nemzetközi tevékenységet kifejtő szervezet a 90-es évek elejétől, tíz éven keresztül működtette kihelyezett irodáját Budapesten, számos felnőttképzési szakkönyvet kiadva, és jelentős anyagi segítséget nyújtva a hazai felnőttképzés újjászervezéséhez, megerősítéséhez.

A két hazai civil szervezet kapcsolatépítő munkájának eredményeként ez a nagy múltú nemzetközi együttműködés továbbra is folytatódik, így lehetőség nyílt arra is, hogy külföldi előadó, **Geoff Trantner**, a *Német Népfőiskolai Szövetség* nyelvi intézetének (DVV/WBT) angol fővizsgáztatója is meghívást kapjon a rendezvényre, és előadást tartson a nyelvvizsgáztatás új EU szintrendszeréről.

A tudományos szakirodalom (többek között éppen az IIZ/DVV kiadásában megjelent kiadványok) egyébként fejlődésorientált felnőttképzés (*development-oriented adult education*) gyűjtőnévvel illeti mindazokat a képzési területeket, tanácsadó munkát, amely a hátrányos helyzetű, szegénységben élő, analfabéta, vagy nagyon alacsony iskolai végzettségű felnőtt lakosság tanulását segíti. Ennek a kétnapos konferenciának minden előadója, és a kerekasztal-beszélgetéseken résztvevők is elemezték, értékelték az alacsony iskolai végzettségűek, vagy a tanulásból kimaradók életesélyeit, valamint fejlesztésük, oktatásuk lehetőségeit. Az előadók közül **Dr. Benke Magdolna**, a *Nemzeti Felnőttképzési Intézet* kutatója konkrétan is kitért erre a kérdéskörre, tájékoztatást adva arról az országos kutatásról, amely a felnőttek tanulási részvételét a tanuló régiók koncepcióval összefüggésben elemzi, és a kistérségek helyzetéről is tartalmaz adatokat. A kutató elmondta, hogy a *tanuló régió-koncepció* csak szűk körben ismert hazánkban, a hátrányos helyzetűek tanulásával kapcsolatos érdekérvényesítő képessége is igen alacsony és a gazdasági-társadalmi fejlődés érdekében további beruházások szükségesek.

De mit is értünk *fejlődés* alatt? A fogalom szélesebb tudományos értelmezéséhez, a tanulás és fejlődés kapcsolatának többoldalú megközelítéséhez hívták a szervezők segítségül a történelemtudomány képviselőjét, **Dr. Hahner Péter** egyetemi docent, a Pécsi Tudományegyetem Újkortörténeti Tanszékéről. Az előadó összefoglalta a fejlődéssel kapcsolatos európai gondolkodók nézeteit az egyes történelmi korszakokban, és nagy ívű előadásában bemutatta a fejlődés eszméjének átalakulását, különböző történelmi formáit. A XIX. században, a tudomány fejlődésének nagy századában például a gondolkodók közül több nem csak hitt a fejlődésben, hanem a tudomány eszközével próbálta bebizonyítani szükségszerűségét is, azt állítva, hogy a tudomány segítségével végső, megkérdőjelezhetetlen igazságokat tárhat fel. Csakhogy a tudomány számára ilyesmi nem létezhet. A tudomány mindörökre nyitott tevékenység, amelyben végső igazságok nincsenek.

A felnőttképzés hazai tudományos elitjének tíz szakemberét hívta kerekasztal-beszélgetésre **Dr. Juhász Erika** tanszékvezető, az egri Eszterházy Károly Főiskola docense és **Feketéné Dr. Szakos Éva** a Szent István Egyetem docense, akik egyben az *FFE* elnökségi tagjai is. Az első beszélgetésen, amelyen részt vett **Zachár László**, a *Nemzeti Felnőttképzési Intézet* igazgatója, **Dr. Sz. Tóth János**, a Magyar Népfőiskola Társaság elnöke, az esztergomi főiskola andragógia tanszékének vezetőjét, **Dr. T. Kiss Tamás**, a szegedi főiskolai tanára, valamint **Farkas Éva**, a Pécsi Tudományegyetem FEEK egyetemi tanársegédje, a szakképzési rendszer jelenleg folyó átalakításáról, az új andragógus képzés elindításáról, és az andragógiai tanszékek létrehozásáról, az Európai Unió legfrissebb szakmapolitikai dokumentumairól volt szó. Az egyik legérdekesebb gondolatmenet a hazai felnőttképzésben résztvevők tényleges létszámának latolgatása során hangzott el, rávilágítva az adatgyűjtési rendszerek hiányosságaira, a további finomítás szükségességére. A jelenlévők több százalékponttal nagyobbak ítélték a felnőtt tanulók létszámát, mint amennyit a statisztikák tartalmaznak.

A beszélgetés vezetője körkérdést intézett a meghívottakhoz arról is, hogy mit tesznek a felnőttképzés fejlesztéséért? Egyébként a konferenciát szervező, felnőttképzési kutatókat és oktatókat tömörítő, 2004. májusában létrehozott egyesület, éppen ilyen szerepet vállalt a hazai közéletben, hiszen az *FFE* alapító dokumentumában megfogalmazott célok között szerepel:

- a felnőttképzés elméletének és módszertanának fejlesztése;
- a felnőttképzés új tudományos eredményeinek közzététele, hazai megismertetése;
- az EU tagországok közötti felnőttképzési együttműködések erősítése;
- az élethosszig tartó tanulás nemzetközi tapasztalatainak közvetítése,
- a hazai felnőttképzési intézmények közötti kapcsolattartás és együttműködés erősítése.

A második napon megtartott kerekasztal-beszélgetés, amelyet Feketéné Dr. SZAKOS Éva hívott össze és vezetett, témája a felnőttkori tanulás és fejlődés értelmezése a hazai kutatásokban volt. Felkért résztvevői pedig **Dr. Csoma Gyula**, oktatáskutató, **Kraiciné Dr. Szokoly Mária** főiskolai docens, ELTE PPK, Neveléstudományi Intézet, Andragógia Tanszék, **Zalay Szabolcs**, egyetemi tanársegéd, PTE FEEK Alkalmazott Kommunikáció-tudományi Tanszék, Pécs, **Somogyiné Dr. Petik Krisztina**, pszichológus, főiskolai oktató, Sapientia Főiskola voltak. A kutatók bemutatták saját tudományos eredményeiket, többek között a hazai mentorképzéssel kapcsolatos tapasztalatokat, a tanulásbiográfia új útjait, valamint a felnőttkor közepeán megjelenő krízis-helyzetek feldolgozásának lehetséges taníthatóságát. Tartalmilag ide kapcsolható, bár az első napon hangzott el **Dr. Maróti Andor**, nyugalmazott egyetemi docens, az *FFE* tiszteletbeli elnökének az előadása a felnőttképzésben jelentkező tanulási problémákról. A felsőoktatásban szerzett tapasztalatai alapján Maróti professzor beszámolt a felnőtt tanulók komoly szövegértési problémáiról, és jelezte, hogy a PISA vizsgálat a felnőtt tanulóknál is hasonló változtatási szükségleteket jelezne.

Jelentősége miatt a konferencia teljes idejének egynegyedét a felnőttek és az elektronikus tanulása témaköre töltötte ki. A témáról **Dr. Kovács Ilma**, a Budapesti Corvinus Egyetem magántanára tartott bevezető előadást. Ezt három vitaindító előadás követte, amelyből az elsőt **Vörös Miklós**, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Távoktatási Koordinációs Központ igazgatója tartotta *Információs társadalom, elektronikus tanulás - mit, miért, hol és hogyan tanuljunk?* - címmel. A fogyatékkal élők, különös tekintettel a vakok és gyengénlátók tanulását támogató, valamint Internet-használatának segítését szolgáló technikai alkalmazásokra hívta fel a figyelmet **Vigh György**, a Magyar Posta Zrt. informatikai ügyfélmenedzsere, *Webes alkalmazások akadálymentesítése* című előadásában. Arról beszélt, milyen apró technikai trükkökkel, programozás-technikai fogásokkal tudjuk mindenki, még a vakok számára is elérhetővé tenni webes tananyagainkat (pl. ECDL), illetve honlapjainkat. **Dancsó Tünde**, felnőttképzési szakértő, a Kodolányi János Főiskola főiskolai adjunktusa, pedig az információs társadalom elvárásairól tartott előadást.

Végül, de nem utolsó sorban a hazai és nemzetközi felnőttképzési gyakorlatból három jó példát bemutató, egyéni hangvételű beszámolót hallgathattak meg a résztvevők. Olyan kevésbé ismert, vagy még nyilvános előadásban el sem hangzó ismertetőket kértek a szervezők, amelyek egymástól lényegesen különböző, de eredményesen működő szakmai filozófiákra, módszerekre hívják fel a figyelmet. Így a kelet-közép európai régióban végzett fejlesztő munka eredményeként létrehozott közösségi iskolák hálózatáról **Lőrinczi Csaba** projektvezető, a Szegedi Közművelődési Nyári Egyetem tíz éves felnőttoktatási tapasztalatairól **Török József**, a nyári egyetem titkára, a Csongrád Megyei Közművelődési Tanácsadó Központ munkatársa, valamint az írországi felnőttképzés fejlődéséről, szervezetéről, irányításáról **Váradi Andrea** nyelvtanár, a téma szakértője számolt be.

Mindkét nap végén a résztvevők lehetőséget kaptak az elhangzottakkal kapcsolatos véleményük elmondására. E záró szakmai beszélgetéseken, amelyeket az FFE elnöke vezetett, ismételten kiderült, hogy a hazai, nem túl szerencsés felnőttképzési gyakorlatot követve, nem maradt elég idő a résztvevők hozzászólásaira, egyetértő, vagy kritikai észrevételeik, reflexióik elmondására. A jövő évi konferencián ezért olyan munkaformák alkalmazását tervezzük, amelyek ezt a nyitott eszmecserét jobban segítik.

A nagyon sikeres, sok idősebb és fiatalabb leendő szakembert megmozgató rendezvénynek kitűnő házigazdája volt **Piróth Eszter**, a TIT igazgatója, valamint **Zoltai Márta** felnőttképzési szakértő, a TIT munkatársa. A két felnőttképzési célú civil szervezet sikeres együttműködése jelzi, hogy a partnerség valóban jelentős segítő erő és egyben a siker feltétele és garanciája.

A konferencia résztvevőiről – a résztvevők véleménye a konferenciáról

A két napos rendezvény összes résztvevőjének száma: **118 fő**. Ebből **21** szakember vett részt mindkét nap valamennyi programján. A két konferencianapon megközelítően azonos számú volt a részvétel, első napon **53 fő**, második napon **64 fő** írta alá a jelenléti ívet. Elképzelhető, hogy voltak olyan látogatók, akik nem írták ezt alá, de erre vonatkozóan nincs pontos információnk. A legtöbb érdeklődő a két kerekasztal-beszélgetésen vett részt, ugyanis mindkét napon zsúfolásig megtelt a konferenciaterem.

A helyszínválasztásból következően legtöbben, **57 fő, Budapestről** érkezett. A konferencia második napjának délelőtti kerekasztal-beszélgetését 31 felsőoktatásban tanuló, leendő andragógus is meghallgatta, a Gödöllőn működő **Szent István Egyetem diákjai**. Résztvevőket egyetemi oktatójuk, Feketéné Dr. Szakos Éva szervezte meg.

Földrajzi megoszlás szerint is áttekintettük a résztvevők körét. Az ország 16 városából érkeztek szakemberek a konferenciára, s ez jelentős eredménynek tekinthető. A közelebbi elemzés viszont azt mutatja, hogy többségük a fővároshoz közel fekvő helységekből érkezett, ahonnan könnyebben és gyorsabban megközelíthették a konferencia helyszínét. Itt kell megemlíteni, hogy a gödöllői egyetem tanulói között is többen a fővárosban laknak.

1. táblázat

Felnőttképzés, felnőttkori tanulás és fejlődés konferencia résztvevőinek földrajzi megoszlása
(1. nap. /2006. 11. 13.)

Település	Résztvevők száma:
Budakeszi	2
Budapest	31
Debrecen	1
Eger	1
Esztergom	1
Gödöllő	1
Győr	1
Kaposvár	1
Kistarcsa	1
Pécs	3
Sopron	1
Szeged	3
Székesfehérvár	1
Szolnok	1
Szombathely	2
Tata	1
Kanada	1
Összesen	53

2. táblázat

Felnőttképzés, felnőttkori tanulás és fejlődés konferencia résztvevőinek földrajzi megoszlása
(2. nap. /2006. 11. 14.)

Település	Résztvevők száma:
Budakeszi	2
Budapest	26
Gödöllő	31
Kaposvár	1
Pécs	1
Szeged	1
Szolnok	1
Kanada	1
Németország	1
Összesen	65

Sajnálatos, hogy míg a tavalyi konferenciánkon, ugyan nem nagy számban, de voltak kisebb településekről, községekből is résztvevők, az idén nem volt ilyen szakember. Ezt a problémát azért kell kiemelten kezelni a jövőben, mert a konferencia több előadása is taglalta a kisebb településeken élők felnőttképzési szükségleteit.

A résztvevők *nemek* szerinti megoszlását tekintve megállapítható, hogy közel kétszer annyi nő vett részt a rendezvényen, mint férfi. Az életkori megoszlást erősen meghatározta a nagy számú tanulói csoport részvétele, így összességében elmondható, hogy a 35 év alattiak létszáma jóval nagyobb volt, mint az idősebbeké. Azt is meg kell azonban említeni, hogy a konferencia mindkét napján jelen lévő, úgynevezett *törzsközönség* az 50 évnél idősebbek közül került ki.

A részvételt nagymértékben meghatározta és befolyásolta az, hogy a rendezvényt munkanapokon, *munkaidőben* tartottuk. Több olyan visszajelzés érkezett a szervezőkhöz, amely ezzel indokolta a távolmaradást. Különösen a tanárok, közalkalmazottak jelezték, hogy csak szabadságuk terhére van lehetőségük a munkahelyükről való távolmaradásra.

A résztvevő szakemberek közül több mint tízen a TIT Szövetségtől, vagy annak tag-szervezetitől érkeztek. Az FFE korábbi és új tagjai közül szinte mindenki részt vett a konferencián, sőt jelentős szerepet vállalt a toborzásban és tájékoztatásban is.

Külföldről két résztvevő volt, akik mindketten előadást is tartottak. Németországból az IIZ/DVV képviseltében az európai nyelvoktatás kérdéseiről, Kanadából egy szakember a közösségi iskolák támogatásának ügyéről tartott előadást.

Az idén is kértük a résztvevőktől a **naponkénti értékelés** elvégzését, hogy a konferencia áttekintő értékelését a résztvevők visszajelzései alapján is megtehessek. Az alábbi kérdések szerepelnek a tavaly kidolgozott és már kipróbált egyesületi kérdőívünkön:

- 1/ Mennyire tartotta aktuálisnak a konferencia témáit?
- 2/ Mennyire volt elégedett a konferencia tartalmának összeállításával?
- 3/ Hogyan értékeli a meghívott előadók felkészültségét?
- 4/ Megfelelő volt a helyszín és a körülmények?
- 5/ Elégedett volt a vendégfogadással és az ellátással?
- 6/ Volt lehetősége kapcsolatteremtésre?
- 7/ El tudta mondani véleményét hozzászólásokban, vagy egymás közötti beszélgetésekben?

Javaslatok

- 1/ Milyen témáról rendezzük a következő évi konferenciánkat?
- 2/ Lát együttműködési pontokat az Ön által képviselt szervezet és egyesületünk között?
- 3/ Egyéb észrevétel, javaslat

A résztvevők mindössze 10%-a töltötte ki az értékelőlapot, ők viszont nagyon pozitív visszajelzéseket adtak a rendezvényről. Többen név szerint is megdicsérték előadókat, továbbá javaslatokat tettek az együttműködésre és a következő évi rendezvényre. A legtöbb kifogás a terem levegőtleniségére és a kivetítő vászon nem megfelelő, nagyon kis méretére vonatkozott. A szervezés szempontjából legkomolyabb kritikát a 7. kérdésre adott válaszokban fogalmazták meg az értékelők, ugyanis többségük elégedetlenségének adott hangot, mert nem volt módjuk saját véleményüket, tapasztalataikat elmondására.

Tájékoztatás és média

Honlapunkon (feflearning.hu) nyilvánossá tettük a részletes szakmai programot, így időben tájékozódhattak az érdeklődők. Honlapunk novemberi statisztikai adatai jelzik, hogy az elektronikus úton érdeklődők száma jelentősen meghaladta a személyes jelenléteket is vállalók számát.

Média-szereplésünk is sikeres volt, mert módunk volt a *Petőfi Rádió – Gordiusz Műhely* című műsorában részletesen ismertetni (2006. november 16. szerkesztő: Gyarmathy Dóra) a konferencián elhangzottakat. Továbbá két szakmai lap, a TIT Hírek és a Felnőttképzési Hírlevél is részletes, fotókkal kiegészített cikket közölt a rendezvényről.

További terveink

- Honlapunkon (www.feflearning.hu) megjelentetjük a konferencia fotóit, valamint az angol és magyar nyelvű összefoglalókat.
- 2007. novemberében, folytatva a megkezdett és immár hagyományosnak mondható rendezvényt ismét szeretnénk megrendezni a konferenciát.

Összefoglalva elmondható, hogy az *FFE* és a *TIT* által szervezett kétnapos rendezvény hozzájárult a hazai és nemzetközi felnőttképzési kapcsolatok erősödéséhez, szakmai kérdések őszinte felvetéséhez, valamint a szakmai és egyéni kapcsolatok bővüléséhez. A jelenlévők tapasztalhatták, hogy szükség van a felnőttképzés gyakorlati és elméleti szakembereinek, a fiatalabb és az idősebb generáció tagjainak a találkozásaira, eszmecsereire. Jövőre ismét összehívjuk a felnőttképzéssel foglalkozó szakembereket, mert egymástól tanulni soha sem késő.

Köszönetet mondunk az *IIZ/DVV Nemzetközi Együttműködési Intézetének* a pénzügyi és szakmai támogatásért, és azért, hogy lehetővé tették *Geoff Trantner* igazgató előadásának megtartását. Ezzel a sikeres rendezvénnyel az *FFE* és a *TIT* is elmélyítette szakmai kapcsolatát és előmozdítottuk a magyar felnőttképzési szakemberek együttműködését.

Budapest, 2006. december 14.